

EKOLOGICKÉ OCENENIA EÚ

Všeobecný úvod

Zvýšenie ekologickej poľnohospodárskej výroby výrazne prispieva k zníženiu používania chemických hnojív, pesticídov a antimikrobiálnych látok a má pozitívny vplyv na našu klímu, životné prostredie, biodiverzitu a dobré životné podmienky zvierat. Práve preto bola ekologická poľnohospodárska výroba identifikovaná ako výroba, ktorá zohráva kľúčovú úlohu pri dosahovaní cieľov Európskej zelenej dohody, stratégie Z farmy na stôl a stratégie v oblasti biodiverzity. Komisia si z tohto dôvodu predsavzala do roku 2030 zabezpečiť, aby sa 25 % poľnohospodárskej pôdy v EÚ obhospodarovalo v systéme ekologického poľnohospodárstva a aby sa zvýšil podiel ekologickej akvakultúry.

Na podporu tohto cieľa Komisia prijala v marci 2021 akčný plán pre napredovanie ekologickej poľnohospodárskej výroby¹. V ňom sa uplatňuje koncepcia, že stimulácia ekologickej poľnohospodárskej výroby ide ruka v ruku s nárastom dopytu spotrebiteľov po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby. To si okrem iného vyžaduje zvýšenú informovanosť verejnosti o vlastnostiach a prínosoch ekologickej poľnohospodárskej výroby. Na tento účel akčný plán zahŕňa organizáciu výročných ocenení za excelentnosť v ekologickom hodnotovom reťazci. V roku 2025 budú tieto ocenenia udelené štvrtýkrát.

[Tu](#) sa môžete oboznámiť s víťazmi ekologických ocenení za rok 2024.

Celkovo sedem ocenení sa udeľuje v šiestich kategóriách (v prvej kategórii sa udeľujú dve ocenenia):

- kategória 1: Najlepšia ekologická poľnohospodárka a najlepší ekologický poľnohospodár²
- kategória 2: Najlepší ekologický región/eko-obvod
- kategória 3: Najlepšie ekologické mesto
- kategória 4: Najlepší maloobchodný spracovateľ potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby³
- kategória 5: Najlepší maloobchodný predajca potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby
- kategória 6: Najlepšia ekologická reštaurácia/stravovacia služba⁴

Tieto ocenenia sú nefinančné a budú udelené 23. septembra 2025, ktorý je Dňom ekologických potravín EÚ.

¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne pre napredovanie ekologickej poľnohospodárskej výroby: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A52021DC0141>.

² Zahŕňa poľnohospodársku činnosť na súši aj akvakultúru.

³ Vrátane spracovateľov produktov ekologickej akvakultúry.

⁴ Reštaurácia (samostatná reštaurácia alebo hotelová reštaurácia) a/alebo stravovacia služba (poskytovateľ stravovacích služieb alebo jedáleň).

Úvod pre jednotlivé výzvy

- **Kategória 1:** Cieľom ocenenia pre „**najlepšieho ekologického poľnohospodára**“ je odmeniť poľnohospodára (**jednu ženu a jedného muža**), ktorý vyvinul vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu. Osobitná pozornosť sa bude venovať projektom mladých poľnohospodárov, resp. poľnohospodárov s cieľom zvýšiť ich viditeľnosť, a to predstavením ich projektov a zdôraznením ich významu (mladými poľnohospodármi sa rozumejú poľnohospodári, ktorí majú v čase uzávierky na podanie prihlášky maximálne 40 rokov⁵).
- **Kategória 2:** Cieľom ocenenia pre „**najlepší ekologický región/eko-obvod**“ je odmeniť región alebo eko-obvod, ktorý vyvinul vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu.
- **Kategória 3:** Cieľom ocenenia pre „**najlepšie ekologické mesto**“ je odmeniť mesto, ktoré vyvinulo vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu.
- **Kategória 4:** Cieľom ocenenia pre „**najlepšieho maloobchodného spracovateľa potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby**“ je odmeniť malý a stredný podnik (MSP) spracúvajúci produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktorý vyvinul vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu.
- **Kategória 5:** Cieľom ocenenia pre „**najlepšieho maloobchodného predajcu potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby**“ je odmeniť maloobchodného predajcu potravín predávajúceho produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktorý vyvinul vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu.
- **Kategória 6:** Cieľom ocenenia pre „**najlepšiu ekologickú reštauráciu/stravovacia službu**“ je odmeniť reštauráciu/stravovacia službu ako MSP, reštauráciu (samostatnú alebo ako súčasť hotela) a/alebo stravovacia službu (poskytovateľ stravovacích služieb alebo jedáleň) ponúkajúce na svojom jedálnom lístku certifikované produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré vyvinuli vynikajúci, inovačný, udržateľný a podnetný projekt, ktorý vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a spotrebu.

Kritériá oprávnenosti a udelenia ocenenia

1. Prihlášky na udelenie ekologických ocenení EÚ musia spĺňať nasledujúce kritériá oprávnenosti:

a) Východiskovým bodom pre podanie prihlášky na jedno z ocenení bude toto webové sídlo:

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan/eu-organic-awards_sk

Na tomto webovom sídle budú odkazy na online formuláre prihlášok pre každé z ocenení. Všetky prihlášky by sa mali podať najneskôr **do 27. apríla 2025, 23:59:59 SELČ**.

⁵ Na účely udeľovania ekologických ocenení EÚ je veková hranica pre kategóriu mladý poľnohospodár, resp. poľnohospodárka stanovená na 40 rokov [v súlade s nariadením (EÚ) 2021/2115].

b) Prihlášky musia byť podané v jednom z úradných jazykov EÚ.

c) Uchádzači musia byť právnickými alebo fyzickými osoby so sídlom alebo bydliskom v jednom z 27 členských štátov EÚ.

d) Predložený projekt sa musí realizovať v EÚ a musí sa jasne vzťahovať na **jednu** zo šiestich kategórií ocenení/siedmich ocenení. Ten istý projekt nemôže byť predložený na viaceré kategórie/ocenenia. Každý uchádzač sa môže uchádzať len o **jedno ocenenie**. Na jednotlivé ocenenie možno podať maximálne jednu prihlášku.

e) Víťazi predchádzajúcich ročníkov sa nemôžu prihlásiť do tohto ročníka súťaže. Finalisti, ktorí nevyhrali v predchádzajúcich ročníkoch, sa do tohto ročníka súťaže prihlásiť môžu.

f) Projekt by mal byť buď plne realizovaný, alebo by mal byť v dostatočne pokročilom štádiu, aby ho porota mohla posúdiť (t. j. mal by byť dosiahnutý dostatočný pokrok vo fyzickej realizácii, aby bolo možné preukázať dosiahnutie cieľov).

g) Osobitné kritériá oprávnenosti pri každej kategórii ocenenia:

- **Najlepšia ekologická poľnohospodárka a najlepší ekologický poľnohospodár:** certifikácia podľa nariadenia (EÚ) 2018/848⁶.
- **Najlepší ekologický región/eko-obvod:** „eko-obvod“ je vymedzený ako zemepisná oblasť, kde poľnohospodári, verejnosť, poskytovatelia služieb cestovného ruchu, združenia a subjekty verejného sektora dospejú k dohode týkajúcej sa udržateľného spravovania lokálnych zdrojov na základe ekologických zásad a postupov. Pre ekologický región nie sú stanovené žiadne osobitné kritériá oprávnenosti.
- **Najlepšie ekologické mesto:** žiadne osobitné kritériá oprávnenosti. Ak mesto prevádzkuje jeden alebo viaceré ekologické poľnohospodárske podniky alebo obchody, treba poskytnúť dôkaz o ich certifikácii ako ekologického podniku. Malo by ísť o certifikát platný v momente preloženia žiadosti.
- **Najlepší maloobchodný spracovateľ potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby:** podnik certifikovaný podľa nariadenia (EÚ) 2018/848 so 100 % ekologickou poľnohospodárskou výrobou, ktorý spĺňa vymedzenie pojmu MSP⁷ (podnik, ktorý zamestnáva menej ako 250 osôb a ktorého ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov eur). Družstvá možno považovať za podniky. Spracovanie predstavuje úkony podľa vymedzenia v nariadení (ES) č. 852/2004⁸.

⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32018R0848>).

⁷ Odporúčanie Komisie zo 6. mája 2003 týkajúce sa vymedzenia mikropodnikov, malých a stredných podnikov (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361>).

⁸ Definície v článku 2 písm. m), n) a o) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín:

- m) „spracovanie“ znamená akúkoľvek činnosť, ktorá podstatne mení pôvodný produkt, vrátane ohrevu, údenia, nakladania, zretia, sušenia, marinovania, extrakcie, extrudovania alebo kombinácie týchto procesov;
- n) „nespracované produkty“ znamenajú potraviny, ktoré neprešli spracovaním a zahŕňajú produkty, ktoré boli delené, rozkúskované, oddelené, nakrájané na plátky, vykostené, jemne rozomleté, zbavené kože, mleté, narezané, očistené, orezané, lúpané, drvené, chladené, mrazené, hlboko zmrazené alebo rozmrazené;

- **Najlepší maloobchodný predajca potravín z ekologickej poľnohospodárskej výroby:** podnik certifikovaný podľa nariadenia (EÚ) 2018/848 predávajúci 100 % ekologicky certifikované výrobky (okrem nepotravinových výrobkov alebo potravinových výrobkov, ktoré nedostávajú v ekologickej podobe), ktorý spĺňa vymedzenie pojmu MSP⁹ (podnik, ktorý zamestnáva menej ako 250 osôb a ktorého ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov eur). Družstvá možno považovať za podniky.
- **Najlepšia ekologická reštaurácia/stravovacia služba:** podnik so 100 % ekologicky certifikovanými potravinami na svojom jedálnom lístku, ktorý spĺňa vymedzenie pojmu MSP¹⁰ (podnik, ktorý zamestnáva menej ako 250 osôb a ktorého ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov eur). Družstvá možno považovať za podniky.

2. Všetky oprávnené prihlášky posúdi porota pre udeľovanie ekologických ocenení EÚ podľa týchto horizontálnych kritérií na udelenie ocenenia:

- **Excelentnosť:** Víťaz musí vypracovať excelentnú iniciatívu, ktorá vytvára skutočnú pridanú hodnotu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu. To znamená dobré výsledky a vplyv projektu vo vzťahu k jeho pôvodným cieľom. Projekty musia preukázať svoj vplyv na príslušnú oblasť a územie a prezentovať svoje výsledky v porovnaní s pôvodne stanovenými cieľmi a zámermi.
- **Inovačný charakter projektu vo zvolenej kategórii ocenenia:** Projekty by nemali byť „bežnými podnikateľskými projektami“, ale mali by preukázať nové prístupy, nové organizačné metódy alebo vývoj nových (alebo výrazne) zlepšených výsledkov v oblasti ekologického poľnohospodárstva. Kritériá na meranie inovačného charakteru pre každú kategóriu sú podrobnejšie uvedené v osobitnej sekcii danej kategórie.
- **Piliere udržateľnosti projektu (environmentálny, sociálny a hospodársky):** Pri každom projekte sa musí preukázať jeho udržateľnosť a jeho schopnosť byť realizovateľný v budúcnosti ako samostatná iniciatíva alebo projekt a uviesť v troch jednotlivých pododdieloch podrobné údaje o tom, ako projekt spĺňa každý piliér udržateľnosti.
- **Prevoditeľnosť a možnosť opakovať projekt inde v EÚ:** Projekt musí preukázateľne predstavovať osvedčený postup v širšom kontexte (EÚ) a byť alebo mať potenciál byť inšpiráciou pre iné miesta. Predkladateľ projektu by mal takisto preukázať, že je schopný vhodným spôsobom predstaviť svoje ciele a výsledky.
- **Kategória 1: Najlepší mladý ekologický poľnohospodár, resp. poľnohospodárka:** v záujme zviditeľnenia mladých poľnohospodárov, resp. poľnohospodárov sa v prípade rovnakého počtu bodov v záverečnom bodovom hodnotení uprednostnia poľnohospodári, ktorí majú najviac 40 rokov.

Uchádzači budú musieť zodpovedať usmerňujúce otázky vypracované vo vzťahu k štyrom zásadám ekologického piliera a piliera udržateľnosti, okrem toho budú musieť vypracovať zhrnutie projektu.

• o) „spracované výrobky“ znamenajú potraviny, ktoré sú výsledkom spracovania nespracovaných produktov. Tieto výrobky môžu obsahovať zložky, ktoré sú potrebné na ich výrobu alebo, aby im dali osobitné vlastnosti.

⁹ Odporúčanie Komisie zo 6. mája 2003 týkajúce sa vymedzenia mikropodnikov, malých a stredných podnikov (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361>).

¹⁰ Odporúčanie Komisie zo 6. mája 2003 týkajúce sa vymedzenia mikropodnikov, malých a stredných podnikov (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003H0361>).

Tieto otázky pomôžu uchádzačom lepšie štruktúrovať svoje odpovede a porote získať viac údajov o uchádzačoch.